

11.6.2020

OKV/86/31/2020
OKV/86/31/2020-OKV-1**ASIA** Valitusasiakirjojen toimittaminen kärjäoikeudesta hovioikeuteen**ASIAN VIREILLETULO**

Hovioikeuden presidentti on 26.8.2019 ilmoittanut oikeuskanslerille, että vangitun kantelun sisältäneiden valitusasiakirjojen toimittaminen kärjäoikeudesta hovioikeuteen oli viivästynyt kärjäoikeuden 9.4.2019 tuomiolla ratkaisemassa asiassa. Hän on ilmoituksessaan todennut, että kärjäoikeudelle asiassa 8.5.2019 toimitettu valituskirjelmä oli saapunut hovioikeuteen vasta 19.7.2019 eli yli kaksi kuukautta sen jälkeen, kun valitus oli toimitettu kärjäoikeudelle, ja lähes kaksi kuukautta vastavalituksellekin varatun määräajan päättymisen jälkeen, vaikka valituskirjelmään sisältyneen kantelun vuoksi asiakirjat olisi tullut toimittaa hovioikeudelle viipymättä.

Hovioikeuden presidentti on ilmoituksessaan kertonut, että vangittujen henkilöiden asiat käsitellään hovioikeudessa I-kiireellisinä asioina, joissa tavoite on antaa hovioikeuden ratkaisu kuuden kuukauden kuluessa. Hän on tuonut esiin, että mikäli hovioikeus olisi asiassa päättänyt vastaajan vapauttamisesta, olisi vastaaja ollut kärjäoikeuden toimenpiteiden viivästymisen vuoksi perusteetta vapautensa menettäneenä huomattavan kauan, ja että tapauksessa vastaaja oli viivästyksen vuoksi joutunut odottamaan vastausta kanteluunsa kaksi ja puoli kuukautta.

Hovioikeus on asiassa 24.7.2019 antamallaan päätöksellä hylännyt vangitun kantelun.

SELVITYS

Kärjäoikeuden kärjätuomari A ja kärjäsihteeri B ovat antaneet asiasta selvityksensä. Kärjäoikeuden laamannina selvitystä annettaessa toiminut C on antanut asiasta lausunnon.

Kärjätuomari A on selvityksessään myöntänyt, että vangitun kantelun sisältäneiden asiakirjojen toimittaminen kärjäoikeudesta hovioikeuteen oli viivästynyt. A on ilmoittanut ottavansa virheestä vastuun. Hänen mukaansa virhe oli tapahtunut, koska hän oli epähuomiossa unohtanut lukea vangitun vastaajan kärjäoikeuteen toimittaman kantelun sisältäneen valituksen, minkä seurauksena kantelu oli jäänyt häneltä huomaamatta.

A ilmoittamansa mukaan lukee muutoksenhakuasiakirjat silloin, kun siihen on erityinen syy. Näin hän menettelee aina määrättyään tuomioissa vastaajan vangittavaksi tai pidettäväksi vangittuna. Kysymyksessä olevassa tapauksessa se oli kuitenkin jäänyt tekemättä. Vastaajan avustaja oli samana päivänä, kun tuomio oli ollut määrä antaa kansliassa, toimittanut käräjäoikeuteen hakemuksen, jossa hän oli pyytänyt vastaajan määräämistä mahdollisen vangitsemisen sijasta tehostettuun matkustuskieltoon. A oli ratkaissut asian päätöksellä, jossa hän oli ohjeistanut vaatimuksen tekijää osoittamaan kantelun hovioikeudelle. A oli mieltänyt asian olleen hyvinkin kiireellinen ja olettanut, että vastaaja päätöksen saatuaan toimittaisi kantelun heti hovioikeuden ratkaistavaksi.

A on todennut tuomion antamispäivälle ajoittuvan vapaaksi päästämistä koskevan vaatimuksen toimittamisen käräjäoikeudelle olevan poikkeuksellista. Hän oli ilmoittamansa mukaan reagoinut siihen mahdollisimman nopeasti. Tuossa yhteydessä hän oli kuitenkin unohtanut merkitä itselleen muistutuksen siitä, että hänen tuli lukea käräjäoikeuteen toimitettava muutoksenhakuasiakirja sen saapuessa. Kun hän ei ollut näin tehnyt, oli valitus ja siihen sisältynyt kantelu jäänyt lukematta, ja näin valvomatta, että kantelun sisältänyt valitus toimitettiin asianmukaisesti hovioikeuteen. Valituksen saapuessa käräjäoikeuteen A oli ollut virkamatkalla ulkomailla.

A:n mukaan tapahtuneeseen oli myötävaikuttanut kansliassa vallinnut erittäin kuormittunut työtilanne. Käräjäoikeuksien edellisessä vuodenvaihteessa tapahtuneen yhdistymisen vuoksi oli käräjäsihteereitä muun ohella irtisanoutumisten vuoksi ollut normaalia vähemmän. Erityisesti käräjäsihteeri B:hen oli tilanteessa kohdistunut A:n mukaan korostuneen suuri työtaakka, minkä seurauksena B olivat tehnyt jatkuvasti ylittöitä työpaikalla ja lisäksi vielä iltatöitä kotonaan.

A on vielä tuonut ilmi sen, että kysymyksessä olevan rikosasian aineisto oli ollut laaja ja yksi siihen liittyvä haara oli vielä jatkunut käräjäoikeudessa. Kerrotun vuoksi aineisto oli ennen sen toimittamista hovioikeuteen tullut käydä läpi ja monistaa se aineisto, joka vielä tarvittiin käräjäoikeudessa tapahtuvaa käsittelyä varten. Kuormittuneessa työtilanteessa aineiston toimittaminen hovioikeuteen oli muun ohella kerrotuista syistä kestänyt tavanomaista pitempään. A:n mukaan pitkään jatkunut kuormittunut työtilanne lisää vaaraa siitä, että jokin tähdellinen asia jää vaille riittävää huomiota.

Käräjäsihteeri B on kertonut selvityksessään, että valituksen saapuessa käräjäoikeuteen hän ei ollut havainnut, että siinä oli vaatimus vastaajan vapaaksi päästämisestä. Asia oli hänen mukaansa lähetetty hovioikeuteen liian myöhään riittämättömän henkilöstömäärän ja siitä aiheutuneen työtilanteen sekä A:n mainitseman aineiston läpikäymis- ja kopiointitarpeen vuoksi.

Laamanni C on todennut virheen ajoittuneen ”mahdollisimman kriittiseen vaiheeseen kansliassa”. C:n mukaan ”[t]ietoisuutta valitusasiakirjojen tarkistamisen ja nopean lähettämisen tarpeesta tämän tyyppisissä tilanteissa on ollut olemassa ja siitä on tämän tapahtumisen jälkeen entistä painokkaammin muistutettu”.

Ratkaistavani samanaikaisesti olevassa entisen käräjäoikeuden menettelyä koskevassa asiassa antamassaan lausunnossa on käräjäoikeuden laamanni D todennut, ettei oikeusministeriöstä ollut saatu käräjäoikeuden 1.1.2019 tapahtuneeseen yhdistymiseen lisäresursseja, vaan se oli tehty käräjäoikeuksien päätehtävän eli juttujen käsittelemisen ja ratkaisemisen ohella. Vaikka ministeriöstä oli ohjeistettu, että yhdistyminen ja sen vaatima työ saa näkyä käsittelyajoissa ja vireillä olevien asioiden määrässä, ei se D:n mukaan ollut siinä juuri näkynyt, mistä kiitos kuului käräjäoikeuden tunnolliselle ja vastuulliselle henkilökunnalle.

Hovioikeuden presidentin oikeuskanslerille lähettämän ilmoituksen liitteenä on ollut muun ohella kysymyksessä oleva valituskirjelmä. Sen otsikossa on ilmoitettu, että valituskirjelmä sisältää vastaajan pyynnön päästä heti vapaaksi.

RATKAISU

Arviointi

Oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 18 §:n 1 momentin mukaan kärjäoikeuden kansliaan toimitetut, hovioikeudelle osoitetut kirjelmät ja niihin liittyvät asiakirjat on kärjäoikeudesta viipymättä lähetettävä hovioikeuteen.

Pakkokeinolain 3 luvun 19 §:n 2 momentin mukaan vangitun kantelu päätöksestä, jolla hänet on määrätty pidettäväksi edelleen vangittuna, on käsiteltävä kiireellisenä.

Kärjäoikeus on kysymyksessä olevassa rikosasiassa laiminlyönyt lähettää valitusasiakirjat oikeudenkäymiskaassa edellytetyin tavoin viipymättä. Viivästys on ollut huomattava etenkin, kun otetaan huomioon valitusasiakirjaan sisältynyt vastaajan vaatimus välittömästä vapaaksi päästämisestä. Vaatimus on ollut asiakirjasta vaivatta havaittavissa.

Kärjäoikeuden menettely on vaarantanut vastaajan perustuslain 21 §:ssä turvatun oikeuden saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa ilman aiheetonta viivytystä. Laiminlyönti on omiaan vaarantamaan luottamusta lainkäyttötoiminnan asianmukaisuuteen.

Toimenpide

Pidän arvioitavana olevaa laiminlyöntiä hyvin vakavana ja vastaajan oikeusturvaa merkittävästi vaarantavana. Oikeuskanslerin ratkaisukäytännön mukainen seuraamus asiassa olisi arvioni mukaan näin ollen lähtökohtaisesti valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu huomautus. Ottaen huomioon kärjäoikeuksien yhdistymisestä aiheutunut erittäin poikkeuksellinen työtilanne ja selvityksessä kerrottu vaikutus asiaa hoitaneen kärjäsihteerin edellytyksiin suoritua työtehtävistään sekä kärjäoikeuden ilmoittamat toimet vastaavanlaisten laiminlyöntien välttämiseksi ei asia kuitenkaan anna aiheutta tässä tapauksessa muihin toimenpiteisiin kuin että kiinnitän vastaisen varalle kärjäoikeuden vakavaa huomiota laissa säädettyyn velvollisuuteen toimittaa valitusasiakirjat hovioikeudelle viipymättä ja asian merkitykseen etenkin vangittuna olevan vastaajan oikeusturvan kannalta.

Pyydän saattamaan päätökseni selvityksensä asiassa antaneiden kärjätuomari A:n ja kärjäsihteerin B:n tietoon.

Lähetän päätökseni tiedoksi asiasta ilmoittaneelle hovioikeuden presidentille.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Osastopäällikkö
Esittelijäneuvos

Petri Martikainen